

ישיבת פוניבז' ומפעריה

(א) ישיבת פוניבז' נוסדה ב־ שנת תרס"ז (1907) בתחילתה. קברו למצויני הישיבות, בהשפעת אור תורתו של גאון ישראל מוהר"י רבינוביץ זצ"ל, הגאב"ד דפוניבז', ע"י הנה"צ הגב' ליבא גברונסקי ע"ה וגיסה הרה"צ מהר"ר שלמה גרץ ז"ל ממסקנה. בקיץ תרע"ט (1919) נוסדה — במקומו — ע"י מרן הגאון הרב ר' יוסף ש. כהנמן שליט"א, הגאב"ד דפוניבז' ישיבת פוניבז', שעלתה וגדלה והיתה לאחת הישיבות הגדולות בליטא. מספר התלמידים היה יחד עם ישיבת "בית רובינשטיין" לצע"י רים, כשלש מאות נפשות קדושות וטהורות. הם הרבו כבוד שמים לאהבתו ית"ש וקיימוהו בנפשם, בתוך אלפים ורבבות קדושים וטהורים, הי"ד.

זכותם עמדה להציל את שמה וזכרה של ישיבת פוניבז' ולהנציח זה לחיים בארץ החיים. בשנת ת"ש (1940) גרעשה ע"י מרן ה' גאון ר' יוסף ש. כהנמן שליט"א, גבעה בזכרון־מאיר ע"י בני־ברק להקמת בנין הישיבה, המשיך חיים לישיבת פוניבז' הק' בליטא. הישיבה, שנפתחה בשנת תש"ד עם שבעה תלמידים, זכתה בע"ה ל־ התפתחות מפליאה, ולאחר אחת עשרה שנות קיומה בארה"ק לכ־ 400 תלמיד כ"י.

במשך תקופה זאת הוקם בע"ה בנין הישיבה רב הממדים עם הי' כל התורה המסואר, שבו למעלה מ־500 מקומות למוד, לבד סמא־ תים וחמישים מקומות גוספים ב־ עזרת הנשים שביצע ההיכלו סנימיות וחדרי מעונות, אולמות מיוחדים להרצאות ולעיון, בהתאם לדרישות משכן תורה זה, הוק' מו ע"ש גודביהם. אגף מיוחד בכנין הוא מסעדת הישיבה ע"ש גודבה הגדול ר' זאב וליאם יפה ורעיתו הכבודה יחיו, עם מטבח ואולמי אוכל מרווחים לתפארת ולברכה, ובסדורה סיוע הג'וינט רשום לברכה, ספריה תורנית מ־ כויה תוספת אגף מיוחד בקומה א' של בנין הישיבה, שהוקם ע"י משפחת סטינסקי הדגולה נ"י, קומה רביעית בשני אנפיה, עם אולמות וחדרים: א, "בית־סתחיה" ע"ש גודבה הגדול מהר"ם קויפ' מן נ"י לז"ג רעיתו הצ' טעמא לאה ע"ה. ב, "בית־ישראל" ע"ש רבה של ויניטג הרב הגאון ר' ישראל רבינוביץ זצ"ל, ע"י הנה"ג מהר"ר ש. שטאויל יח' ומהר"ר מ. טסלר ז"ל הועד בוויניטג.

הישיבה זכתה לגשת להשלמת ושכלול בנינה המסואר בטיח חי צוני בהדור רב, ע"י הנדיב ה' גדול שמו לברכה בישראל מהר"ר יהודה ארי' ליב שליט"ר ר' רעיתו הכבודה יחיו.

תלמידי הישיבה הם בחלקם ה' גדול ילידי הארץ בני הישוב החדש, וחלקם נצולי הגולה, ח' ניכי "בתי־אבות" ויוצאי ארצות שונות. מתקבלים בישיבה תלמי' עים.

דים, שגמרו כבר תקופת לימודיהם בישיבות אחרות, אשר הכשירו אותם ללימוד עצמאי, בשלושת השנים הראשונות שומעים התלמי' דים הרצאות יום־יום מפי ראשי הישיבה, הרמ"ם הגאונים שליט"א, ולאחר זה הם שומעים הרצאות שעורים ארבע פעמים בשבוע, עם לימוד סדר קבוע במסכת שניה, במגמה להקנות לתלמידים ידיעה מקיפה וכוללת בכל חלקי הש"ס, המנהל הרוחני שליט"א, משרידי גדולי המוסר בדורנו מגיד שיחות בעניני מוסר ויראת שמים.

ישיבת פוניבז' זכתה בע"ה ל־ גדל במשך 11 שנות קיומה בארץ, גדולי תורה, רבנים וראשי ישי' בות, לתפארת ולברכה בעם קדש, בני הישיבה מקבלים בפנימיות הישיבה את ספוק כל צרכיהם, בתקציב הישיבה, שהוא כעת כ־ עשרים אלף לירות לחודש. קבוצ לברכה חלקו של הג'וינט בקרוב ל־20% הגרעון היומי של — 540 ל"י (300 דולר ליום) מעיק מאד, והנהלת הישיבה ער' שה כעת להקים משפחת נציבים בארץ ובחו"ל לבסוס תקציב הי' שיבה, המורכב משני חלקים: ה' כלכלי והסאקולאטיבי. כל נציב זוכה בחלקו, שהישיבה הקדושה היא שלו ממש יום אחד בשנה, היום שבוחר לו לברכה, יום כלר לות או יום הולדת, אן יא"צ הורים וקרובים יקרים לו, וכלכל את הישיבה ביומו, הן הנוחה לתת מהונן אשר חגנו השיית הן גדול המעשה, הן יחיד הן צבור, אן משפחה וקהלה קדושה, המכלכלים את הישיבה יום אחד בשנה — הרי הם נציבי הישיבה לברכה, וכן שני נציבים משות' פים ליום אחד, לחלק הכלכלי והסאקולאטיבי — כלם כאחד נ' ביצי הישיבה הם, והתורה והתפלה של הישיבה באותו יום שלהם, לזכותם נצח כזבולון ויששכר, לברכה.

(ב) כולל אברכים, בע"ה זכ' תה ישיבת פוניבז' הק', שתלמי' דיה המצוינים, גדולי התורה, ה' מיעדים לגדולות בישראל, וכנ' סים לאחר נשואיהם לתקופת הש' תלמות עליונה לחמש שנים, ל' כולל האברכים, שליד הישיבה, כ' עת לומדים בכלל קרוב ל־40 אברכים המקבלים לספוק כל' כלתם.

הוחל בהקמת בנין ישיבת הכולל בגבעת הישיבה, ע"י ה' אשה הגדולה מרת ח' שרה מ' רלמן תחי' ובניה יחיו מאנגליה.

(ג) בית מדרש גבוה לתל' מוד, ע"ש הנדיב הר' יעקב גזונ' דהיט נ"י בבנין מסואר ליד ה' ישיבה לעשרה בני ישיבה מצר' ינים, שבתקופת מחזור של חמש שנים עליהם להיות בקאים ב' ש"ס בבלי, וירושלמי סדר זר'

(ד) נזה־שלום, בית מעון לתל' מידים מצוינים מעדות המזרח ליה הישיבה מיסודו של הנדיב ר' יצחק שלום מניו־יורק יצ"ו וב' השתתפותו הנדיבה של הרב סר לימן ששן יצ"ו מלונדון.

(ה) בית ישיבה ע"ש ר' משולם וגננדל בגדהיים, ב־ חורשת הישיבה עם היכל למודים ואולמי הרצאות לישיבה גדולה למאתיים תלמיד מעדות המזרח.

(ו) בית מעון ע"ש משפחת ציטרון, בגבעת הישיבה לאכ' סון בני ישיבה ניצולים.

(ז) בית התלמוד הגדול קלם, אשתקד נוצר הגרעין לבית התלמוד קלם לאברכים מצוינים חניכי קלם, תוך מגמה להקים בקרוב ליד הישיבה את בית התלמוד הגדול קלם על המגרש שנרכש בשעתו למסדה זאת ע"י מרן הגאון שליט"א ואחד מ' מוקירי הת"ת בקלם מהר"ר אלי' סלומון נ"י ולהנציח בחיים בית גדול זה לגדל בו גדולי רוח, מנה' לים רוחניים ומשגיחים לעולם ה' תורה.

(ח) ישיבה לצעירים מצו־ ינים, השנה נפתחה בע"ה ישי' בה לצעירים מצוינים עם רמ"ם גדולי תורה, להכנים לישיבה ה' גדולה לתורה ולתעודה.

(ט) בתי־אבות, באופן מקביל ליסוד והתפתחות הישיבה נוסדו "בתי־אבות" לקליטת ילדים נצר לי הגולה, "בתי־אבות" נקראים הבתים ולא "בתי־יתומים", כי ב' תים הם עם אוריה משפחתית, עם חמימות ודאגה ביתית־אבהית, ילדי בתי־האבות הם במסגרת צ' לית הנער ולשכות הסעד בארץ.

(1) בתי־אבות לילדי גולת אי' רופא.

בתי־אבות שבקריית הילד המרר כזים מסביב לבניני הישיבה, נר' עדים לחמש מאות ילד: בית אבות א' הוקם בשנת תש"ד ע"י מש' פחת האבות בארה"ק, למאה יל' דים־ניצולים, אשתקד נבנת בית זה מחדש בשכלול רב ובקומתו הראשונה הוקם מטבח מרכזי ל־ 400 ילד עם אולמי אוכל מרווחים, בית כנסת לתפלה ולהרצאות לר' לדים — ע"ש גודבם הגדול מר הררי שחרץ ורעיתו הכב' נ"י, — בית אבות לוס אנג'לס, ע"ש משפחת האבות בלוס־אנג'לס עם בית כנסת "זכות אורח" ע"ש הק' ר' מרדכי אורח הי"ד, מפר גיבו, ע"י בנו הנכבד יח' יח' מסעדה "אשל אברהם" ע"ש נ' שיא בית־אבות זה ר' אברהם בגרפלר ורעיתו הכבודה יחיו, ה' בית סכיל גם אולמות ללמודים והרצאות, — בית־אבות לילדות ע"ש גודויל וולטר ליגה, ע"י ה' מיסדת הגב' אדית לזין וחברר תיה תחי' עם פנימיה ואולמי למוד ומלאכה, — ב"א בית מ' איר, — ב"א בית פוזנר לילדים נצולים ע"ש הנה"ג מר מ. פוזנר ורעיתו נ"י מדיטרויט, — בית אבות שיקאגו, לבני ישיבה נצו' לים, באגף הדרומי של בנין ה' שיבה ע"י קרן ההצלה ומשפחת האבות בשיקאגו.

(2) בתי־אבות לילדי ארצות ה' מורה.

בתורשת הישיבה מוקמת ר' שת בתי־אבות לחמש מאות יל' דים נצולים מעדות המזרח: ב"א יוצאי ליטא בלטימור־ואשינגטון, ב"א דיטרויט, ב"א ע"ש ח"ק ריאורדה־זנירו וקהלת סאן־פאולו בברזיל, ב"א מחלקת החרדים ב' שווצריה, ב"א ע"ש רבני ברונקס וניו־ארק וב"א ע"ש רבני יו' גרסיי סטייט וקהלות שונות ב' ארה"ב: בוסטון, מיניאפוליס, סר אטל מיטסבורג ועוד.

(י) מרפאת רפאל, בית חר' לים פנימי, ע"ש ידי יוצא ויד' פוניבז', הנדיב הנכבד ר' רפאל לימקוביץ ורעיתו הכבודה בלומא יחיו, עם היסטורי ע"ש חברת נשים "בקר חולים" בדיטרויט, ובית מרקחת פנימי וחדר על יד ע"ש הנדיבה הגב' סאליל תחי' י"א) שכו' נציבי עולם, בתי נציבים מוקמים ע"י נציבי עולם, המנציחים פעליהם הגדולים לכל' כלת יום אחד בישיבה, בהקמת בתי לירות ובעזבוניות מחיים, ל' עת עתה הוקמו שני בתי נציבים: א. הנה"ג מהר"ר אבא טשיקוביץ (סוף בעמוד 2)